

Mezinárodní organizace práce přijala novou ochranu pro domácí pracovníky

Praha, 30. června 2011

SIMI

Od poloviny června se desítky milionů domácích pracovníků po celém světě těší novým mezinárodním standardům, které schválila Mezinárodní organizace práce (MOP) na své 100. výroční konferenci v podobě závazné Úmluvy o důstojné práci pro domácí pracovníky. Poprvé v historii jsou těmto pracovníkům přiznána rovná práva, jakých požívají ostatní pracovníci na základě národních právních úprav.

Přijetí Úmluvy přivítala i česká nevládní organizace Sdružení pro integraci a migraci (SIMI), jež se nedávno začala intenzivně zabývat právě problematikou pracovních podmínek cizinek pracujících v českých domácnostech. „Zakotvení ochrany domácích pracovníků na mezinárodní úrovni nás pouze utvrzuje v přesvědčení, že situace této zranitelné skupiny je z lidskoprávního hlediska velice závažná. Úmluva je o to cennější, že v ní MOP vůbec poprvé aplikuje svá pravidla také na sektor neformální ekonomiky. Na tuto oblast se zaměřuje i naše informační kapmaň, kterou v České republice spustíme během tohoto léta“, komentuje právnička SIMI Eva Valentová.

Přijetí Úmluvy o důstojné práci pro domácí pracovníky a navazujícího doporučení MOP ze dne 16. června 2011 představuje důležité uznání rovných zaměstnaneckých práv domácích pracovníků, kteří dosud nepožívají žádnou pracovněprávní ochranu. Tato skupina byla totiž v mezinárodních smlouvách v minulosti značně opomíjená a mnohdy nenachází oporu ani ve vnitrostátních právních úpravách, byť na právní ochranu ostatních kategorií pracovníků bývá standardně pamatováno. Jedná se tak o jednu z nejohroženějších skupin pracovníků, jejichž lidská i pracovní práva jsou porušována.

Úmluva je vítanou reakcí na špatné pracovní podmínky 50 až 100 milionů domácích pracovníků na celém světě, kteří při své práci v domácnostech často čelí různým formám diskriminace a vykořisťování, od dlouhé pracovní doby bez nároku na pracovní volno až po obtěžování a násilí na pracovišti. Mnozí z nich také pracují po celé měsíce, aniž by jim bylo za práci zapláceno.

Úmluva vrací domácím pracovníkům důstojnost, kterou si zaslouží a požaduje, aby vlády reagovaly na jejich zranitelnost a sociální vyloučení tím, že této skupině pracovníků poskytnou **stejná pracovní práva** jako ostatním zaměstnancům. Konkrétně má na mysli zakotvení pracovní doby, minimální mzdy, přesčasů, denní a týdenní doby odpočinku, sociálního zabezpečení a otázek týkajících se mateřství. Podle Úmluvy jsou vlády rovněž povinny chránit domácí pracovníky před násilím a zneužíváním a také mají respektovat a prosazovat naplňování základních principů pro **odstranění diskriminace v zaměstnání**.

Dokument vznikl v rámci projektu "Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice", financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, v prioritní ose Mezinárodní spolupráce. Projekt realizuje Sdružení pro integraci a migraci ve spolupráci s portugalskou organizací Solidariedade Imigrante a rakouskou organizací Zentrum für MigrantInnen Tirol.

Zvláštní pozornost je v Úmluvě věnována ženám a cizincům, kteří podle odhadů tvoří až 83 procent domácích pracovníků. Přitom je prokázáno, že zvýšená zranitelnost a nerovnoprávnost těchto skupin vede k dalšímu porušování jejich práv. Potvrdil to i Výbor OSN na ochranu práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků, když ve svém doporučení k přijetí Úmluvy MOP shledal, že ženy pracující v domácnostech jsou z důvodu pohlaví vystavovány dalším rizikům, včetně genderově podmíněného násilí, a že ještě složitějšími jsou problémy postihující pracovnice cizinky v neregulární situaci, kterým při snahách nalézt ochranu před vykořisťujícím zaměstnavatelem hrozí navíc vyhoštění. Přestože státy mají povinnost na základě řady mezinárodních dohod, např. v Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen, přijímat opatření k zajištění stejné právní ochrany i těmto skupinám, ve skutečnosti stojí otázka postavení domácích pracovníků stranou zájmu mnoha vyspělých států, Českou republiku nevyjímaje.

Na nedostatek právního základu a skrytá úskalí sektoru domácí práce naráží při své každodenní práci s cizinci i Sdružení pro integraci a migraci. Neuspokojivý stav na všech stranách podnítl organizaci k otevření problematiky veřejnosti a k hledání vhodných způsobů řešení. „Rozhodli jsme se otevřít téma, o kterém se všeobecně ví, ale nahlas o něm nikdo nehovoří. Cizinky ze třetích zemí často pracují v českých domácnostech jako uklízečky, pečovatelky či vychovatelky. Jedná se o fenomén posledních let, který je z nepochopitelných důvodů společností tolerován. Málokdo si však uvědomuje, že tyto cizinky jsou často tlačeny k nelegální práci a bohužel výjimkou není ani fyzické násilí či sexuální obtěžování, kterému jsou vystaveny. Týrání mnohdy snášejí z obav ze ztráty zaměstnání a v některých případech jsou skutečně v pozicích novodobých služek a otrokyň a potřebují urgentní pomoc,“ vysvětluje programová ředitelka SIMI Pavla Hradečná.

V rámci nového projektu se zaměřením na sociální integraci pracovních migrantů v ČR, financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu, SIMI přináší řadu aktivit na podporu cizinek pracujících v domácím sektoru. V první řadě se tyto cizinky mohou na organizaci obracet s žádostí o právní radu nebo o sociální poradenství. V červenci letošního roku se pak rozjede kampaň, která má ženám, pracujícím v cizích domácnostech ukázat, že i ony mají svá práva a mohou je účinně hájit. Inspiraci pře nové činnosti nalézají Sdružení pro integraci a migraci u svých zahraničních partnerů, respektovaných nevládních organizací ZeMIT z Rakouska a SOLIM z Portugalska, které mají s podobnými problémy bohaté zkušenosti. Ku příkladu není bez zajímavosti, že Portugalsko se řadí mezi jednu z mála zemí, kde již existuje speciální právní úprava pro domácí pracovníky. Tato však pro svůj diskriminující charakter podléhá značné kritice ze strany tamní občanské společnosti.

Z pozice lidskoprávní organizace Sdružení pro integraci a migraci shledává Úmluvu MOP jako zásadní krok vpřed při řešení diskriminace a nedostatku pracovněprávní ochrany žen a přistěhovalců. Úmluva vstoupí v platnost 12 měsíců poté, co ji ratifikují minimálně dvě země. Nicméně, k její ratifikaci jsou vybízeny všechny členské státy Mezinárodní organizace práce.

Aby však Úmluva dosáhla kýženého dopadu, bude zapotřebí, aby ji členské státy v plném rozsahu implementovaly do vnitrostátních právních řádů.

Česká republika se s ohledem na dlouhodobější neplnění svých závazků, vyplývajících pro ni z kontrolního mechanismu MOP, ocitá mezi 40 nejhůře hodnocenými zeměmi ze 183 členů MOP. O to naléhavější je výzva Sdružení pro integraci a migraci vůči českému státu, aby se připojil k ratifikaci Úmluvy MOP o důstojné práci pro domácí pracovníky a důsledně aplikoval principy v ní zakotvené do svých zákonů. *„Úmluva je výborným odrazovým bodem pro nastavení změn v českém prostředí. Věříme, že díky naší kampani dojde ke zvýšení povědomí českých zaměstnavatelů o postavení pracovníků v jejich domácnostech. Přiznivější veřejné mínění by pak mohlo přispět k otevření diskuse na politické úrovni,“* dodává ředitelka organizace Magda Faltová .

Pro celé znění Úmluvy o důstojné práci pro domácí pracovníky, klikněte [zde](#).

Pro tiskovou zprávu MOP, klikněte [zde](#).